

Wałdowo

Wieś szlachecka, parafia własna. Od schyłku XIV w. ośrodek niewielkiego klucza dóbr ziemskich, należących do znanej rodziny Wałdowskich, których reprezentował m.in. Arnold, znany ze swojej działalności w okresie wojny domowej w Wielkopolsce w latach 1382 – 1385.

W połowie XV w. podjęto próbę lokacji miasta (Kozminek, którego nie udało się zidentyfikować), lecz położonego w powiecie nakielskim. Być może miało ono stać się centrum tej majątności, lecz lokacja nie powiodła się [PSB XIX, s. 205-206].

Inwentarze: 1635 r. – ks. grodz. Nakło d. Inscr. 177, k. 679v – 681v; **1670 r.** – ks. grodz.

Kościół parafialny w Wałdowie

Nakło d. Rel. 78, k. 340-341; **1671 r.** – 1675 r. – ks. grodz. Nakło d. Rel. 78, k. 340-341; **1702 r.** – ks.

grodz. Nakło d. Rel. 91, k. 203-203v; **1762 r.** – ks. grodz. Nakło d. Rel. 136, k. 132-136; **1768 r.** – ks. grodz. Nakło d. Rel. 140, k. 42-44;

[**1578**] Właścicielami dwóch działów wsi byli Wawrzyniec i Jan Wałdowski. Pierwszy trzymał 11 łąnów, 9 zagrodników, 3 rzemieślników; drugi: 10 łąnów i 8 zagrodników [Pawiński, s. 174].

[**1618**] Rejestr poborowy z tego roku podaje, że we wsi było 15 łąnów osiadłych oraz 5 opustoszałych (po 15 gr). Podatki wybierano od 13 zagrodników, 4 komorników (po 2 gr), krawca, z młyna wodnego jednokołowego. Łączny wymiar obciążeń fiskalnych wynosił 20 fl 24 gr [Parczewski, s. 285].

[**1653**] We wsi było 16 mieszkańców (rodzin kmiecych; osadniczych?) [Fontes TNT, s. 278-271].

[**1710**] Tabela podymnego powiatu nakielskiego z około 1710 r. wspomina o 3 dymach we wsi i osadzie młyńskiej [Bibl. Kórnicka PAN, rękopis BK 360, k. 81].

Polonia Maior – fontes

Podymne z wsi należących do parafii Wałdowo wg tabeli podatkowej z około 1710 r.

miejsowość	dymy	póldymy	ćwierćdymy
Wałdowo z młynem	3	-	-
Komierowo z młynem [Komierówko?]	2	-	-
Wilkowo		-	-
Komierówko (zob. wyżej Komierowo)	-	-	-
Skurna	-	-	1/4
Zalesie	-	-	1/4
Obodowo	1		

Źródło: Bibl. Kórnicka PAN, rękopis BK 360, k. 81;

Wałdowo [parafia]

Parafia rzymsko-katolicka w dawnej archidiecezji gnieźnieńskiej, archidiakonacie Kamień Krajeński i dekanacie Więcbork.

Wizytacja Trebnica z 1653 r. opisuje kościół jako budowlę drewnianą, częściowo murowaną. Prawo patronatu przysługiwało dziedzicom Wałdowa – Wałdowskim, herbu własnego. W jej granicach był położony Włóściborz.

Z opisu powizytacyjnego pośrednio wynika, że parafia była połączona z pobliską

Pałac w Wałdowie. Stan
z okresu międzywojennego
XX wieku

Powiat historyczny Nakło

Polonia Maior – fontes

w Komierowie, gdyż mieszkańcy wsi do niej należących dawali plebanowi z Wałdowa określone naturalia.

[pleban]

1653 r. – Jan Wyrzykowski, [Fontes TNT XII, s. 281];

1733 r. – Sebastian Józef Kotlewski, dziekan tucholski, kanonik kolegiaty w Kamieniu Krajeńskim, zmarł 25 grudnia 1763 r., [Fontes TNT XIII, s. 540];